

УДК 811.112.2'373.61

DOI <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2024-208-52>

МЕТАФОРИЧНА МОТИВАЦІЯ НІМЕЦЬКИХ ІХТІОНІМІВ

METAPHORICAL MOTIVATION OF THE GERMAN FISH NAMINGS

Стройкова С. А.,

orcid.org/0000-0002-8909-3236

кандидат філологічних наук,

старший викладач кафедри німецької філології

Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

У статті здійснено когнітивно-ономасіологічний аналіз німецьких назв риб метафоричного типу мотивації. Цей тип мотивації характеризується вибором мотиваторів метафоричного статусу на підставі аналогічних зв'язків з іншими концептуальними сферами. Механізм метафори уможливує виокремлення таких різновидів метафоричної мотивації, як структурно-метафоричний, дифузно-метафоричний та гештальтний. У масиві німецьких номенклатурних назв риб найбільш поширеним є гештальтний різновид, який застосовує знаки інших концептів при позначенні риб на підставі подібності зорових, слухових, тактильних, смакових образів. Метафоричний компонент є частиною структури знань про позначене. Складники цієї сфери є знаками-мотиваторами, обраними з інших предметних сфер, які є донорськими. Німецькі назви риб належать до реципієнтної зони, а їхні мотиватори – до донорської. Головними донорськими зонами для найменувань риб виступають такі зони: ЛЮДИНА, ІНША ТВАРИНА, АРТЕФАКТИ. Донорська зона ЛЮДИНА є антропоцентричною, де широко використовується людина, її частини тіла, місцезнаходження у просторі і рух. Метафоричними мотиваторами німецьких іхтіонімів є соматизми людини за механізмом уподібнення зовнішнього виду риб до зовнішнього вигляду людини чи частин її тіла. Донорською зоною для німецьких найменувань риб є також назви інших тварин (ссавців, птахів, комах). Донорська зона ІНША ТВАРИНА постачає до німецької номенклатури іхтіофауни свою назву на підставі зорових гештальтів. Артефакти як рукотворні предмети також використовуються як донорські зони у процесі номінації іхтіофауни. Здебільшого підґрунтям метафоризації їхніх назв в ономасіологічній структурі німецьких номенклатурних назв риб є подібність зорових гештальтів, пов'язаних із зовнішньою схожістю тіла риби або його частин до певного артефакту за формою.

Ключові слова: іхтіонім, метафора, донорська зона, когнітивно-ономасіологічний аналіз.

This article deals with the cognitive-onomasiological analysis of the German fish namings based on the metaphorical motivation type. This type of motivation is characterized by the choice of motivators with metaphorical status on the basis of analogy with the other conceptual spheres. The mechanism of metaphors enables defining such types of metaphor motivation as structural-metaphorical, diffuse-metaphorical and gestalt ones. Within the scope of the German nomenclature fish namings the most widespread is the gestalt type that uses signs from other concepts in fish namings on the basis of visual, auditory, tactic and taste similarities. Metaphorical component is a part of onomasiological structures. The components of this sphere are motivators taken from other subject spheres that become source domains. The German fish namings relate to the target domains and their motivators refer to the source domains. The main source domains to provide fish namings are the following: HUMAN BEINGS, OTHER ANIMALS, ARTIFACTS. The source domain HUMAN BEINGS encompasses human body parts, movements and positions in space. Metaphorical motivators of the German ichthyonyms are the human somatic features associated with the appearance similarities between the fish bodies and the human bodies. The source domain for the German fish namings are other animals, such as mammals, birds, insects. The source domain OTHER ANIMALS gives its namings to the German fish naming structure on the basis of visual gestalts. Artifacts as hand-made objects are also used as source domains in the process of ichthyonyms namings. In general the base for the process of metaphorization in their namings within the onomasiological structures of the German nomenclature fish namings is the resemblance of visual gestalts connected to the appearance likeness of fish body parts with a certain artifact on the basis of their forms.

Key words: ichthyonyms, metaphor, source domain, cognitive-onomasiological analysis.

Постановка проблеми. У колі інтересів сучасного мовознавства знаходяться проблеми зв'язку мови і свідомості, співвідношення концептуальної й мовної, наукової й наївної картин

світу. Результатом взаємодії наукової та наївної картин світу певного народу є іхтіологічна номенклатура. Актуальність дослідження визначена необхідністю комплексного аналізу взаємодії наукової та наївної картин світу в німецькій номенклатурі іхтіофауни, а також спрямованістю нашої роботи на перспективні галузі лінгвістики: когнітивне термінознавство, когнітивну ономасіологію, когнітивну семантику тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Хоча номенклатурні назви риб (іхтіоніми) здавна привертають увагу мовознавців, які у численних дослідженнях вже розробили різні аспекти найменування риб в українській мові (А. А. Берлізов, І. І. Ліпкевич та ін.), в англійській мові (В. А. Коваленко та ін.), однак дотепер мотивацію німецьких іхтіонімів не розглядали з позицій когнітивної ономасіології, що зумовлює новизну нашого дослідження.

Метою статті є комплексний аналіз механізмів метафоричної мотивації німецьких іхтіонімів у когнітивно-ономасіологічному аспекті.

Матеріалом нашого дослідження послужили понад 3000 метафорично мотивовані номенклатурні назви риби у німецькій мові, з яких близько 40% назв мотивовані метафорично й вилучені шляхом суцільної вибірки з німецькомовних довідників «Die Meeresfische Europas» (упорядники Bent J. Muus і Jörgen G. Nielsen) [3] та «Atlas der Meeresfische» (упорядники Rudie H. Kuiter і Helmut Debelius) [5].

Основним методом аналізу метафоричної мотивації німецьких іхтіонімів є методика когнітивно-ономасіологічного аналізу, розроблена О. О. Селівановою й апробована представниками її наукової школи на матеріалі різних мов (Я. В. Браницька, І. І. Казимир, В. В. Калько, О. В. Коновалова, Г. В. Кочерга, І. М. Литвин, Н. С. Рибалка, Г. А. Єрмоленко та ін.).

Когнітивно-ономасіологічний аналіз німецьких іхтіонімів містить два етапи: інтерпретацію ономасіологічних структур, яка потребує, насамперед, з'ясування номінативного статусу німецьких назв риб. За номінативним статусом ці назви представлені непохідними одиницями, дериватами, композитами та складеними найменуваннями. На другому етапі встановлено когнітивну модель у вигляді ментально-психонетичного комплексу (МПК), із якої реконструйовано мотиваційну базу німецьких номенклатурних назв риб [1, с. 245]. Мотиваційна база може відповідати пропозиції (на кшталт таксономії риб або предикатно-аргументної структури, яка описує ситуацію, пов'язану з життєдіяльністю цих тварин), а також метафоричній моделі асоціативно-термінальної частини МПК, відповідно до якої мотиватори найменувань риб є знаками інших донорських зон, а також модусного компонента оцінки, пов'язаного з чуттєвою сферою МПК. Залежно від статусу обраного мотиватором компонента МПК у масиві німецьких іхтіонімів ми, слідом за О. О. Селівановою, виокремили структурно-метафоричний, дифузно-метафоричний, модусний та гештальтний типи метафоричної мотивації німецьких найменувань риб [1, с. 246].

Виклад основного матеріалу. Метафоричний тип мотивації німецьких іхтіонімів за загальним механізмом позначення структур знань про риб у свідомості німецькомовної іхтіологічної наукової спільноти є метафоричним, тобто знаки різних предметних сфер використано як мотиватори іхтіологічної номенклатури. Метафоричний спосіб позначення є одним з найбільш продуктивних в іхтіологічній номенклатурі у німецьких номенах риб, зважаючи на те, що метафора є «найпродуктивнішим креативним способом збагачення мови, виявом мовної економії, семіотичної закономірності, що виявляється у використанні знаків однієї концептуальної сфери на позначення іншої, нерідко уподібненої їй у якомусь відношенні» [1, с. 388].

Складною дискусійною проблемою в сучасній когнітивній лінгвістиці є виділення типів метафори. У риторичі виокремлено такі типи метафори, як різка, яка поєднує далекі одна від одної концептуальні сфери, стерта, тобто загальновідома, в якій не відчувається фігуральність; метафора-формула, що характеризується стереотипністю й неможливістю перетворення на буквальну конструкцію; розгорнута метафора (метафора конструювання), представлена не одним, а кількома словами фрагмента тексту; реалізована, яка вживається у фігуральному й

буквальному значенні задля створення комічного ефекту [1, с. 389]. Однак ці типи метафор не пояснюють когнітивний механізм її творення, тому для такого пояснення ми обираємо класифікацію метафор розроблену О. О. Селівановою. Дослідниця виокремила такі механізми метафори: структурно-метафоричний, дифузно-метафоричний та гештальтний [1, с. 484].

Структурно-метафоричний різновид метафоричної мотивації німецьких іхтіонімів характеризується інтеграцією донорської й реципієнтної зон на підставі одного суміжного компонента [там само]. Зважаючи на це, термінальний компонент структури знань про позначене, зокрема вид риби, позначається знаком іншої донорської зони й формує реляцію з відповідним пропозиційним компонентом цієї структури. Приміром, німецька номенклатурна назва *Riesenhai* («... ist mit einer Körperlänge bis zehn Metern und einem Gewicht bis zu rund vier Tonnen nach der Walhai der zweitgrößte bekannte Fisch der Erde» [6]) мотивована іменником *Riese* – знаком донорської зони ЛЮДИНА – на основі суміжного компонента «*groß*». Мотивація німецького найменування *Kohlenfisch* («Ausgewachsene Fische sind oberseits schwärzlich (Name) oder grüngrau, mit einigen helleren Flecken, und auf der Bauchseite heller» [6]) спирається на уподібнення цієї риби до вугілля за кольором на підставі суміжного поняття «*schwarz*».

Дифузно-метафоричний різновид метафоричної мотивації німецьких іхтіонімів ґрунтується на дифузному поєднанні концептів [1, с. 484]: метафора, що лежить в основі перенесення назви деякого об'єкта на позначувану рибу, має нечітке, розпливчате підґрунтя. Зближення концептів спирається на декілька ознак. Наприклад, позначення риби *Drescherhai* здійснено на підставі подібності її поведінки під час полювання з роботою молотника («Dieses lange Schwanzstück dient zum Betäuben von Beutefischen. Daher auch der Name Drescherhaie» [6]). Німецька номенклатурне найменування *Korallenwächter* («Die Bezeichnung Korallenwächter kommt daher, dass die Tiere häufig liegend auf Korallen angetroffen werden, wobei sie sich, falls nötig, mit einzelnen Stacheln der Brustflossen in Vertiefungen der Koralle einhaken» [6]) зумовлене злиттям сценаріїв діяльності стража та поведінки зазначених риб у процесі життєдіяльності.

Гештальтний різновид німецьких найменувань риб застосовує знаки інших концептів при позначенні риб на підставі подібності зорових, слухових, одоративних, тактильних, смакових образів (гештальтів) [1, с. 484]. Так, підставою для німецької назви *Tigerbarsche* («Durch ihre attraktive Färbung, haben Tigerbarsche ihren deutschen Populärnamen bekommen. Sie zeigen alle, nach Art differenziert, ein Streifmuster, welches dem eines Tigers ein wenig ähnelt» [6]) є уподібнення смугастого забарвлення риби та тигра на підставі зорових гештальтів. Родина риб *Krötenfische* («Die meisten Arten erzeugen frosch- oder krötenähnliche Quak-Laute» [5, с. 130]) названа на основі уподібнення звуків, які видають риби цієї родини до кумкання жаби на підставі слухових гештальтів.

Найпоширенішим є гештальтний різновид метафоричної мотивації німецьких іхтіонімів, оскільки він ґрунтується на схожості зорових образів. Ономазіологічні ознаки метафорично мотивованих німецьких номенклатурних назв риб обрано з терміналів МПК, сформованих шляхом асоціативної інтеграції реципієнтної концептуальної сфери РИБА з іншими донорськими зонами. Використання знаків донорських зон здійснено на підставі різноманітних асоціативних аналогій зовнішніх ознак, поведінки, життєдіяльності риби з іншими, більш знайомими для номінаторів предметами і явищами дійсності. Як донорські для німецької номенклатури іхтіофауни використано зони ЛЮДИНА, ІНША ТВАРИНА, АРТЕФАКТИ.

У масиві метафорично мотивованих німецьких найменувань риб найбільшу групу формують німецькі іхтіоніми донорської зони ЛЮДИНА. Згідно з принципом антропоцентричності людина уподібнює навколишній світ собі, прагне за допомогою лексичних одиниць відобразити в назвах своє світобачення.

Антропоцентризм є підставою для антропометричності, що передбачає те, що знаки, які представляють людину, її тіло, властивості, дії, поведінку й інші ознаки, застосовуються на

позначення інших предметних сфер [1, с. 34]. Так, наприклад, у німецькій номенклатурі іхтіофауни чимала кількість метафоричних мотиваторів запозичена з донорської зони ЛЮДИНА, зокрема, це будова тіла риб, яка сприймається на підставі будови тіла людини.

Антропоморфізм є реалізацією принципу антропометричності й широкого принципу антропоцентричності в мовних знаках. На підставі антропометричності утворюються антропоморфні метафори, які передбачають те, що найменування людини, частин її тіла, ознак, дій за аналогією використовуються на позначення інших предметних сфер, зокрема, явищ природи, штучно створеного світу, тварин, рослин тощо [1, с. 35].

Безперечно, для тварин, оскільки людина є частиною тваринного світу, живої матерії, то багато позначень частин тіла риби, що є мотиваторами пропозиційні за своїм статусом. Тому все що є у тваринному світі за принципом антропометричності уподібнюється до людини, що породжує антропоморфні метафоричні мотиватори. Однак у німецькій іхтіологічній номенклатурі спостерігаються позначення частин тіла риби на підставі подібності до частин тіла людини. Встановлення метафоричності таких мотиваторів здійснено за тлумачними словниками німецької мови [4], в яких зазначено належність того чи іншого партоніма до певної предметної сфери.

Метафоричний мотиватор-партонім *Rücken-* (*Rücken* – «Rückseite des menschlichen Körpers zwischen Necken und Becken» [4]) у німецькій номенклатурній назві *Stachelrücken* («Schlanke, langgestreckte Fisch mit langem Rückenflossensaum, der nur von Stachelstrahlen gestützt wird, und mit einer langen, weichstrahligen Afterflosse» [3, с. 208]) демонструє місце розташування колючок риби.

Метафоричний мотиватор-партонім *Hand-* (*Hand* – «unterster Teil des Armes bei Menschen und Affen, der mit fünf Fingern ausgestattet ist und bestimmt die Funktionen des Greifens, Haltens» [6]) вказує на кінцівки риб (плавці), за допомогою яких риби пересуваються по дну, чим підкреслена їхня подібність до людини: *Handfisch* («Die handähnlichen Bauchflossen haben einen Hart- und vier Weichstrahlen. Sie können, zusammen mit den Brustflossen, zu einer gangartigen Fortbewegung auf dem Boden benutzt werden» [6]).

Компонент *Achsel-* (*Achsel* – «Schulter, Schultergelenk» [4]) входить до ономаціологічної структури німецької номенклатурної назви *Achselfleck-Meerbrasse* («Körper ohne Streifenmuster, aber ein großer schwarzer Fleck auf dem oberen Brustflossenansatz» [3, с. 195]) і вказує на місце забарвлення певної частини тіла риби.

Антропоморфний партонім *Nase-* (*Nase* – «Reichorgan des Menschen, der Tiere» [4]) уподібнюється до наявного в німецькій мові партоніма, який позначає витягнуту частину тіла риби: *Nase* («Ihren Namen verdanken sie ihrem weit unterständigen Maul, das ihre Kopfspitze wie eine stumpfe Nase aussehen lässt» [6]), *Nasenhai* («Sie tragen über dem Maul ein langes, paddelförmiges Rostrum, weshalb sie auch Nasenhai genannt» [6]).

Метафоричні мотиватори-партоніми людини можуть в ономаціологічній структурі найменування поєднуватися з мотиваторами:

– кількості: *Fünfbärteilige Seequappe* – «Eine Kinnbartel, 4 weiter Barteln auf der Schnauze» [3, с. 141];

– якості за кольором: *Brauner Lippfisch* – «Der braune Lippfisch lebt auf felsigen und sandigen Böden» [3, с. 204]; або конфігурацією: *Dicklippenbarsche* – «Sofort springen dem Beobachter die dicken und zusätzlich noch bunten Lippen dieser Fische ins Auge» [5, с. 558]; *Hochrückiger Kaiserbarsch* – «Leuchtend rote Färbung. Körper hochrückig» [3, с. 154]; *Rundnasengrenadier* – «Schnauze kurz, stumpf gerundet und gänzlich beschuppt» [3, с. 115].

Обмежена кількість назв частин тіла риби в німецькій мові дає змогу залучити мотиватори з позначень іншої тварини. Наприклад, у німецькій назві *Fuchsgesicht* метафоричний мотиватор *Gesicht* поєднується з назвою іншої тварини («Seine Grundfarbe ist gelb. Kopf und Brust sind weiß mit breiten schwarzen «Dachstreifen» [6]).

Назви осіб за родом діяльності стають ономазіологічними ознаками німецьких іхтіонімів і репрезентують різний механізм метафоричного перенесення [2, с. 224]. У німецькій іхтіологічній терміносистемі найбільш поширеною є дифузна аналогізація сценаріїв різних концептуальних сфер. При творенні німецького іхтіоніма *Anglerfisch* («Der erste Strahl der Rückenflosse ist eine «Angel» umgewandelt, d.h., der Fisch schwenkt einen Köder über seinem Maul hin und her, um Fische anzulocken und diese mit großer Saugkraft zu verschlingen» [5, с. 116]) відбувається злиття сценаріїв рибного промислу як професійної діяльності людини та способу добування їжі рибою, коли приманка на кінці переднього променя-вудильника тремтить, як прапорець, над закритим ротом, приваблюючи здобич.

Подібність частини тіла риби до образу певного знаряддя праці людини зумовлює мотивацію деяких німецьких номенклатурних назв риб. Німецьке найменування *Doktorfisch* мотивоване схожістю частини тіла риби зі скальпелем лікаря-хірурга («Ihr Name berührt auf einem Merkmal, das sie klar von anderen Familien unterscheidet: die Dorne jeder Skalpelle an den Seiten des Schwanzstiels, eines oder mehrere an jeder Seite» [5, с. 668]).

На підставі слухових гештальтів може відбуватися асоціативне перенесення назви людини за родом занять на найменування родини риб *Trommlerfische* («Ihr Name stammt von den Grunz- und Schlaglauten der Männchen, die in der Laichzeit ihre Schwimmblase als Resonanzkörper von paarigen Muskeln zum Schwingen bringen» [5, с. 374]).

Мотиваторами німецької номенклатури іхтіофауни є також знаки предикатів транспоновані з донорської зони ЛЮДИНА. Предикати фізіологічних дій людини виконують різноманітні функції. Приміром, на позначення дій риб використано дієслово фізіологічного стану *zittern*: *Zitterrochen* («Teile der Scheibenmuskeln und -nerven beiderseits des Körpers sind zu elektrischen Organen umgewandelt, mit denen zum Beutefang oder zur Verteidigung Stromstöße bis 220 V und 8 Amp. abgegeben werden können» [3, с. 62]).

Використання знаків із предметної сфери ІНША ТВАРИНА щодо позначення риб ґрунтується на принципі зооморфізму, який передбачає те, що «найменування тварин, їхніх частин тіла, ознак та дій за аналогією використовуються на позначення інших предметних сфер, зокрема людини, явищ природи, штучного світу, рослин, духовного коду культури тощо» [1, с. 189]. Донорська зона ІНША ТВАРИНА представлена у німецькій номенклатурі іхтіофауни позначеннями:

– ссавців: *Wolfbarsch* («Große, silbrige Schuppen. Gefräßiger Raubfisch, der in kleineren Gruppen in Küstengewässern und Flussmündungen lebt. ... jagt Fische» [3, с. 184]);

– птахів: *Schnepfenfisch* («Körper seitlich abgeflacht und schuppenlos. Zwei Rückenflossen weit hinten über der Afterflosse, der 2. Stachelstrahl der 1. Rückenflosse zu einem massiven, rückseitig gesägten Knochenstachel verlängert. Schnauze röhrenförmig stark ausgezogen, das winzige Pippenmaul sitzt am äußersten Ende» [3, с. 164]);

– земноводних: *Froschdorsch* («Kopf fast so breit wie lang und froschähnlich. Kurze Kinnbartel. Körper schwarzbraun und sehr schleimig» [3, с. 134]);

– павукоподібних: *Seeskorpion* («Kiemenmembranen unter der Kehle zu Querfalte miteinander verwachsen. Seitenlinienschuppen ohne Knochenhöcker, aber rauhe Schuppen ober- und unterhalb. Schädel mit 2 Längskielen. Der längste Stachel am Vorkiemendeckel reicht nicht bis zum Hinterrand des Kiemendeckels» [3, с. 173]);

– плазунів: *Schlangemakrelen* («Langgestreckt, schlanke Fische mit seitlich zusammengedrückt Körper. Das große Maul ist mit langen, spitzen Fangzähnen besetzt» [3, с. 233]).

Донорська зона ІНША ТВАРИНА постачає до німецької номенклатури іхтіофауни свою назву на підставі зорових гештальтів. Мотивація німецьких іхтіонімів зумовлена подібністю частини тіла риби й частини тіла іншої тварини, зокрема, птахів: *Papageifisch* – з огляду на уподібнення щелепи риби до дзьобу папути («... ähneln den Lippfischen, besitzen aber ein schnabelartiges, kräftiges Gebiß (ähnlich einem Papagei) aus Zahnplatten» [5, с. 630]); комах: *Wespenfi-*

sche – через подібність великих черевних плавців риби до крил оси («...bekamen ihren Namen von den überdimensionalen Brustflossen» [5, с. 186]).

Гештальтні механізми метафоризації мають позначення, які запозичують мотиватори з донорської зони ІНША ТВАРИНА з огляду на подібність забарвлення риби й цієї тварини. Ономасіологічна структура німецького іхтіоніма *Leopardengrundel* («Viele große schwarze Flecken auf Kopf und Körper, dazu ein großer Fleck an Ende der 1. Rückenflosse» [3, с. 227]) вказує на подібність крапчастого забарвлення цієї риби із забарвленням, характерним для леопардів.

Окрім назв інших тварин в метафорично мотивованих німецьких номенах іхтіофауни застосовано також предикатні знаки донорської зони ІНША ТВАРИНА. Так, у назві *Fliegender Fisch* використано предикатний мотиватор способу руху, який ґрунтується на аналогії зі сценарієм ковзання риби по поверхні води, що дає їй змогу рятуватися від хижих риб («Auf der Flucht vor Raubfischen schnellen sie durch die Wasseroberfläche und können bei günstigem Wind auf ihren als Tragflächen dienenden Brustflossen einige hundert Meter durch die Luft gleiten» [3, с. 152]).

Інша тварина уподібнена до риби й на підставі слухових гештальтів. Так, аналогія слухових гештальтів зумовлює використання мотиватора, обраного з донорської зони ІНША ТВАРИНА: *Kaninchenfische* («Ihr Name kommt von den «mümmeln» Kaubewegungen, wenn sie im Flachriff Algen und Tange sowie Seescheiden und Schwämme mit den kleinen Schneidezähnen abweichen» [5, с. 676]).

У процесі номінації іхтіофауни як донорські зони використано також артефакти як рукотворні предмети. Підґрунтям метафоризації таких назв в ономасіологічній структурі німецьких іхтіонімів є подібність зорових гештальтів, пов'язаних із зовнішньою схожістю тіла риби або його частин до певного артефакту за формою [2, с. 224]. Німецька назва *Riemenfisch* («Körper extrem lang und riemenförmig» [3, с. 113]) репрезентує уподібнення тіла риби до елемента одягу людини – ремня; німецький іхтіонім *Panzergruppen* мотивований з огляду на подібність твердого кісткового покриву риби до панцира («Körper mit gekielten Knochenplatten gepanzert» [3, с. 178]); німецьке найменування *Scheibenbäuche* («Bauchflossen zu einer Saugscheibe auf dem Bauch umgewandelt» [3, с. 182]) ґрунтується на гештальтному уподібненні черевних плавців риби, які зрослися, до форми кола.

Висновки. У результаті дослідження метафоричної мотивації німецьких іхтіонімів ми встановили три головні донорські зони, які постачають свої знаки до концептуальної сфери риб: ЛЮДИНА, ІНША ТВАРИНА, АРТЕФАКТИ. Використання цих донорських зон у процесі номінації німецької номенклатури іхтіофауни свідчить про антропометричність, зооморфізм та предметоцентризм як основні принципи механізмів метафоризації. Перспективою нашого подальшого дослідження є комплексний аналіз німецьких номенклатурних найменувань риб, що уможливить більш цілісний погляд на відповідний фрагмент наукової картини світу німецького народу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава: «Довкілля-К», 2010. 844 с.
2. Стройкова С. А. Асоціативно-метафорична мотивація номенклатурних назв риб у сучасній німецькій мові. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Кам'янець-Подільський : Філологічні науки. 2012. Вип. 29. С. 222–225.
3. Bent J. Muus. *Die Meeresfische Europas*. Stuttgart : KOSMOS Verlag, 1998. 336 S.
4. Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.dwds.de>.
5. Rudie H. Kuitert. *Atlas der Meeresfische*. The Czech Republic: KOSMOS Verlag, 2009. 728 S.
6. Wikipedia: Die Frei Enzyklopädie [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.wikipedia.de>.